

นกกรงหัวจุกและการใช้ประโยชน์เพื่อชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจในภาคใต้

The Red – Whiskered Bulbul and Their Uses for Police Community Relations in Southern Thailand

พ.ต.ต.พิชิต ปันธุ์วัฒนา

Pol. Maj Pitsarn Phanwattana

Abstract

The red - whiskered bulbul is a preserved wildlife which has been raised as a pet by people, especially in Southern Thailand. The local name of the bird is “Nok Krong Hua Juk.” It has been raised for different purposes such as for breeding, entertaining and family income. Regional police personnell in the South are raising the bird for the relationship activities with the community the aim of which to suppress the crime.

บทคัดย่อ

นกปรอดหัวโขนเคราแดงเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนทางภาคใต้นิยมเลี้ยงและใช้คำเรียกว่านกกรงหัวจุก ประชาชนกลุ่มที่นิยมเลี้ยงต่างมีอาชีพอันหลากหลายและต่างมีจุดประสงค์ในการเลี้ยงต่างกัน บ้างเพื่อความบันเทิง บ้างเพื่อรายได้เสริมครอบครัว ซึ่งตำรวจทางภาคใต้บางส่วนเลี้ยงนกชนิดนี้และนำนกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเพื่อประโยชน์ของงานชุมชนสัมพันธ์อันเป็นการปฏิบัติงานที่ใช้หลักป้องกันนำหลักปราบปราม

¹อาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ 90 หมู่ 7 ต.สามพราน อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: jodd0509@gmail.com)

รับบทความวันที่ 8 พฤษภาคม 2557 รับลงตีพิมพ์วันที่ 15 ตุลาคม 2557

บทนำ

นกกรงหัวจุกเป็นคำที่ใช้เรียกนกปรอดหัวโขนเคราแดง (*Red-whiskered Bulbul*) ที่มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Pycnonotus jocosus* (NBII and IUCN SSC, 2008) คนส่วนมากในประเทศไทยคุ้นเคยคำที่ใช้เรียกว่า นกกรงหัวจุกหรือนกหัวจุก เนื่องจากคำเรียกสื่อความหมายได้ง่ายต่อการเข้าใจ อันหมายถึง นกที่หัวมีจุกแล้วนำมาเลี้ยงในกรง ซึ่งที่มาของคำเรียกเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ทางภาคใต้ของประเทศ นกชนิดนี้มีชื่อเรียกหลายชื่อแตกต่างกันไปตามแต่ละภาคเช่น ภาคใต้ เรียกว่า นกกรงหัวจุกหรือนกกรง ภาคเหนือเรียกว่า นกปรัดเหลวหรือนกพิชหลิว ส่วนภาคกลาง เรียกว่า นกปรอดหัวจุกหรือนกปรอดหัวโขน (ภาคภูมิ ฒ สงขลา, 2552; เอกชัย พลฤกษ์อำไพ, 2546) ซึ่งในบทความนี้จะใช้ชื่อเรียกตามอย่างภาคใต้ว่า นกกรงหัวจุก

นกกรงหัวจุกจัดเป็นนกที่อยู่ในวงศ์นกปรอด (Pycnonotidae) ซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 109 ชนิด อาศัยตามสภาพภูมิอากาศเขตร้อนและกึ่งเขตร้อน สำหรับประเทศไทยพบเห็นได้ 36 ชนิด ส่วนต่างประเทศที่พบเห็นได้แก่ประเทศ (1) บังกลาเทศ (2) ภูฏาน (3) กัมพูชา (4) ภาคใต้ของจีนรวมถึงฮ่องกงและมาเก๊า (5) อินเดีย (6) ลาว (7) พม่า (8) เนปาลเหนือ (9) มาเลเซีย และ (10) เวียดนาม (Government of Western Australia, 2010) ลักษณะโดยทั่วไปของนกกรงหัวจุกเป็นนกที่มีขนาดเล็กโตเต็มที่ประมาณ 20 – 22 เซนติเมตร มีปากเรียวยาวแหลมปลายปากโค้งเล็กน้อย และมีขนสั้นแข็งบริเวณโคนปาก ขนที่ตัวมีสีดำนน้ำตาล มีขนจุกที่หัวตั้งตรง ปลายจุกที่ติดกับ ลำคอมีสีดำสนิท ที่แก้มมีขนสีขาวและมีจุดสีแดงที่ข้างคางทั้ง 2 ข้าง โคนหางล่างมีสีแดง และมีเสียงร้องที่ไพเราะจนได้รับฉายาว่า “the nightingale of Persia” (สมาพันธ์ผู้เพาะเลี้ยง

นกกรงหัวจุกแห่งประเทศไทย, 2552) นกชนิดนี้อาศัยในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายตั้งแต่ยอดเขาสูง ป่า ที่ราบต่ำจนถึงทุ่งหญ้า ชายป่า และเขตที่ใกล้กับชุมชนมนุษย์ Linnebjerg(2008) ทำการศึกษาพบว่า นกชนิดนี้มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ที่มีมนุษย์อาศัยได้เป็นอย่างดี จึงพบเห็น นกชนิดนี้ทำรังอยู่ในพุ่มไม้เล็ก ๆ ต้นไม้ พุ่มไม้ ระบาย ตามระเบียบของอาคาร และสวนผลไม้ของมนุษย์

การเลี้ยงนกกรงหัวจุกในประเทศไทย

จุดเริ่มต้นของการเลี้ยงนกกรงหัวจุกในประเทศไทย เกิดจากชาวจีนที่เข้ามาทำการค้าขายกับประชาชนชาวมุสลิมในตอนใต้ของประเทศ นำนกชนิดนี้ติดมาทางเรือสำเภา และได้ทำการแนะนำวิธีการการเลี้ยงดูแลรวมถึงเรื่องอุปนิสัยของนก เพลงร้องของนก และถ่ายทอดรายละเอียดอื่น ๆ ของนกนี้ให้แก่ชาวมุสลิมที่มีพื้นฐานการเลี้ยงนกเพื่อฟังเสียงร้องเช่นกัน (นกเขาขาว) จนชาวมุสลิมบางกลุ่มหันมาเริ่มเลี้ยงนกกรงหัวจุก และเมื่อข่าวการเลี้ยงนกกรงหัวจุกของชาวมุสลิมแพร่หลายออกไป ประชาชนทั่วไปทางภาคใต้จึงเริ่มเลี้ยงนกกรงหัวจุกเพื่อฟังเสียงร้องมากขึ้น และจากที่เลี้ยงเพื่อฟังเสียงร้องได้พัฒนาเป็นเลี้ยงเพื่อทำการแข่งขันโดยมีการจัดประกวด ประชันเสียงนกกรงหัวจุกขึ้นในภาคใต้และได้ขยายมาสู่กรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2524 โดยกลุ่มคนทางภาคใต้นำการแข่งขันมาเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งทำการจัดการแข่งขันขึ้นในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกที่ตลาดนัดสวนจตุจักร (ศูนย์ข้อมูลกลางวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรม, 2554; เอกชัย พลฤกษ์อำไพ, 2546) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมากระแสความนิยมแข่งขันประชันเสียงของนกกรงหัวจุกได้ขยายตัวกว้างขึ้น

การที่นกกกรงหัวจุกเป็นนกที่มีเสียงร้องไพเราะน่าฟัง และนิยมนำมาแข่งขันประชันเสียงและประชาชนโดยเฉพาะประชาชนทางภาคใต้นิยมเลี้ยงไว้เพื่อฟังเสียงร้องรวมถึงทำการแข่งขัน ส่งผลให้มีการดักจับนกเพศผู้จากธรรมชาติไปเลี้ยงเพื่อสนองความต้องการของบรรดาผู้เลี้ยงที่นิยมทำการแข่งขันเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยแทบไม่พบเห็นนกชนิดนี้ตามธรรมชาติ ทั้งยังทำให้เกิดความไม่สมดุลกันระหว่างนกเพศผู้และนกเพศเมียในธรรมชาติเป็นอย่างมาก ส่งผลให้พบเห็นนกกกรงหัวจุกในธรรมชาติน้อยลง อันเนื่องมาจากขาดนกเพศผู้ในการผสมพันธุ์ ซึ่งในภาคอื่น ๆ ของประเทศต่างประสบกับปัญหาอย่างภาคใต้เช่นกันเพียงแต่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า

ระยะเวลาผ่านไปเพียงแค่ 12 ปีของการมีผู้เลี้ยงนกชนิดนี้อย่างแพร่หลาย ทำให้การแพร่ขยายประชากรนกกกรงหัวจุกตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ส่งผลให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ ต่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าได้ทำการยกระดับโดยเปลี่ยนสถานะให้นกกกรงหัวจุกหรือชื่อเรียกเป็นทางการว่านกปรอดหัวโขนเคราแดง ซึ่งมีได้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า พ.ศ. 2503 เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง (ราชกิจจานุเบกษา, 2535) เพื่อป้องกันการล่าหรือการค้า มุ่งหวังให้นกกกรงหัวจุกขยายพันธุ์เพิ่มประชากรในธรรมชาติพร้อมกับการดำเนินงานของหน่วยงานตำรวจที่เกี่ยวข้องได้ทำการอบรมเพิ่มความรู้อของเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติงานเพื่อยกระดับความเข้มข้นในการตรวจค้นการลักลอบขนส่งนกผิดกฎหมายหรือนกในธรรมชาติ อย่างไรก็ตามการลักลอบขนส่งนกผิดกฎหมายยังคงปรากฏหลักฐานเชิงประจักษ์จากรายงานสรุปผลคดีการกระทำผิดด้านสัตว์ป่าที่ระบุว่า มีการจับกุมผู้ลักลอบขนย้าย

นกกกรงหัวจุกผ่านทางหลวงและถูกจับกุมได้ตามด่านตรวจพาหนะของสถานีตำรวจภูธรจำนวนบ่อยครั้ง (สีฟ้า ละออง, 2554) ตัวอย่างเช่น ชาวหัวหน้าชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ปทส.ตร.) ได้สนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่กรมอุทยานทำการตรวจสอบการเลี้ยงและครอบครองสัตว์ป่าบนนกกกรงหัวจุกจำนวนหนึ่งของเจ้าของบ้านในจังหวัดสมุทรปราการไม่มีใบอนุญาตครอบครอง (ไอเอ็นเอ็น, 2556) ซึ่งเป็นผลมาจากการลักลอบขนย้าย ซึ่งเรื่องการเลี้ยงนกชนิดนี้แท้จริงในทางปฏิบัติกฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้นิยมเลี้ยงยื่นคำร้องเพื่อขอใบอนุญาตครอบครองหรือขออนุญาตเพาะพันธุ์ต่อกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชเพื่อให้การเลี้ยงเป็นไปโดยชอบตามกฎหมาย (ส่วนคุ้มครองสัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า, 2555)

การเพาะพันธุ์นกกกรงหัวจุก

การเลี้ยงด้วยวิธีการเพาะพันธุ์นกกกรงหัวจุกเป็นทางเลือกที่ดีทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาการเลี้ยงนกที่จับมาจากธรรมชาติ ความจริงไม่อาจปฏิเสธว่าการเพาะพันธุ์ของผู้เลี้ยงมีทั้งรูปแบบที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่ควบคู่กัน อย่างไรก็ตามการเพาะพันธุ์นกกกรงหัวจุกในกรงเพาะเลี้ยงเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่ช่วยบรรเทาปัญหาการดักจับนกกกรงหัวจุก ซึ่งส่งผลดีต่อการรักษาประชากรของนกในธรรมชาติ (อารี พุ่มประไพทย์ และ สราวุธ ทองห้า, 2555) อีกทั้งวิธีการการเพาะพันธุ์นกกกรงหัวจุกสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เลี้ยงที่ต้องการนกได้ดี (Royal Forest Dept., Bangkok Thailand, 2000) โดยนกที่เติบโตในธรรมชาติจะทำการผสมพันธุ์ในช่วงเดือน

พฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมของทุกปี (เอกชัย พุกภัยอำไพ, 2546) แตกต่างจากการเพาะพันธุ์ในกรงเพาะเลี้ยงที่ไม่มีการกำหนดวันหรือเดือนในการผสมพันธุ์ที่แน่นอน เพราะการผสมพันธุ์จะเป็นไปตามความต้องการของผู้เพาะเลี้ยง (สุชาติ โชคคณาพิทักษ์ และวิเชียร อดุลย์ประสาทพร, ม.ป.ป.) ซึ่งเรื่องของการเพาะพันธุ์มีหลักปฏิบัติที่ไม่ตายตัวกล่าวคือ แหล่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแต่ละแหล่งระบุรายละเอียดของการเพาะพันธุ์ที่ต่างต่างกัน (เอกชัย พุกภัยอำไพ, 2546) ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะสรุปว่าหลักใดเป็นหลักที่ดีและเหมาะสมที่สุด ซึ่งอาจต้องเป็นไปตามแบบของแต่ละบุคคล โดยในที่นี้ผู้เขียนจะยกตัวอย่างวิธีการเพาะพันธุ์นกกรงหัวจุกที่น่าสนใจซึ่งเป็นไปตามความเชื่อของแต่ละบุคคลดังนี้ ผู้นับถือศาสนาอิสลามจะปล่อยนกสู่กรงเพื่อผสมพันธุ์ในวันศุกร์ เพราะมีความเชื่อว่าเป็นวันที่ดี หรือผู้นับถือศาสนาพุทธจะไม่ปล่อยนกวันโลกาวินาศ หากแต่จะเลือกวันอธิบดีเป็นวันปล่อยนกสู่กรงเพื่อผสมพันธุ์ เพราะเชื่อว่าลูกนกที่เกิดจะเป็นใหญ่ในวันข้างหน้า หรือถ้าเลือกวันธงชัยในการปล่อยนกสู่กรง ลูกนกที่เกิดมาจะมีชัยชนะในสนามแข่งขัน สร้างชื่อเสียงให้กับผู้เป็นเจ้าของ (ภาคภูมิ ณ สงขลา, 2552) แต่อย่างไรก็ตามผู้เพาะพันธุ์ส่วนมากเลือกใช้วิธีการเลียนแบบนกในธรรมชาติในการเพาะพันธุ์กล่าวคือ ผู้เลี้ยงจะปล่อยพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สู่กรงเพาะพันธุ์ในช่วงที่นกผสมพันธุ์กันตามธรรมชาติโดยมีหลักสำคัญที่ต้องคำนึงคือนกกรงหัวจุกเพศผู้จะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวมากกว่าสภาวะปกติ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปกป้องอาณาเขตของนกกรงหัวจุกเพศผู้ไมให้นกเพศผู้ตัวอื่นมายุ่งนกเพศเมียที่เป็นคู่ของตน ดังนั้นในการเพาะพันธุ์นกกรงหัวจุกของผู้เลี้ยงไม่ควรเมื่อนกกรงหัวจุกเพศผู้ผู้นั้นอยู่ในบริเวณใกล้กรง

ผสมพันธุ์ เพราะพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของนกเพศผู้จะนำไปสู่การทำร้ายตัวเมียหรือการเขี้ยวออกจากรังอันทำให้การผสมพันธุ์ในกรงเพาะพันธุ์ของผู้เลี้ยงไม่ประสบความสำเร็จ

การผสมพันธุ์ของนกกรงหัวจุกในกรงเพาะพันธุ์ได้พัฒนาการรูปแบบ กล่าวคือ ผู้เลี้ยงนำนกมาผสมข้ามสายพันธุ์กัน ซึ่งในเรื่องนี้ภาคภูมิ ณ สงขลา (2552) กล่าวว่าปี พ.ศ.2545 ได้เริ่มมีนกถูกผสมข้ามสายพันธุ์ออกมาปรากฏสู่สายตาผู้เลี้ยงนกกรงหัวจุกอย่างจริงจัง ซึ่งรูปร่างหน้าตานั้นจะมีลักษณะคล้ายนกกรงหัวจุก แต่จะไม่เหมือนนกกรงหัวจุกทั้งหมด มีลักษณะหน้าตาแปลก ๆ จุกหนาสั้น ตัวใหญ่หนา ปากสั้น แต่มีจุดเด่นตรงที่มีความสามารถในการร้องเพลงนกกรงหัวจุกได้ดี ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของบรรดาผู้เลี้ยงนกกรงหัวจุกที่เลี้ยงเพื่อเข้าทำการแข่งขัน โดยการผสมพันธุ์ดังกล่าวจะใช้นกปรอดหน้าवल นกปรอดหน้าแดง นกปรอดหัวเขม่า มาทำการผสมจนลูกนกที่เกิดจากการผสมข้ามสายพันธุ์ฟักออกมาจากไข่นกเลี้ยง นกกรงหัวจุกจะเรียกกันติดปากว่า ลูก 50 อันหมายถึง ลูกครึ่ง ซึ่งบรรดาผู้เลี้ยงนกกรงหัวจุกต่างทราบกันดีว่า ราคาของนกลูกครึ่งสูงกว่านกกรงหัวจุกธรรมดาค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงมีกลุ่มผู้ที่สนใจเพาะพันธุ์ในลักษณะข้ามสายพันธุ์ เพราะสามารถสร้างรายได้ให้กับตนและครอบครัวได้เป็นอย่างดี

เมื่อการเพาะพันธุ์นกกรงหัวจุกสามารถสร้างรายได้ช่องทางหนึ่งให้กับผู้เลี้ยงและครอบครัว กลุ่มคนจำนวนหนึ่งจึงหันมาเพาะพันธุ์นกชนิดนี้ ซึ่งต่างมีหลากหลายอาชีพ และวัตถุประสงค์ที่ต่างกันไป บ้างทำเป็นอาชีพเสริมจากงานประจำ บ้างยึดเป็นอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงครอบครัว บ้างทำเพื่อเป็นงานอดิเรก หรือบ้างทำเพื่อธุรกิจ

เป็นต้น สำหรับเรื่องความหลากหลายของอาชีพนี้ อาชีพตำรวจจัดเป็นหนึ่งในหลากหลายนั้น และที่สำคัญคือตำรวจเข้ามาเกี่ยวข้องกับนกรกรหัวจุกหลากหลายวัตถุประสงค์เช่นกัน นอกจากการจับกุม นกรกรหัวจุกที่เลี้ยงไม่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติงานของตำรวจ กองบัญชาการสอบสวนกลางแล้วยังมีตำรวจที่เลี้ยงหรือเพาะพันธุ์นกรกรหัวจุกด้วยตนเองเพื่อนำนกที่เลี้ยงเข้าทำการแข่งขันหรือเพื่อขายลูกนกที่เกิดจากการเพาะพันธุ์ หรือแม้กระทั่งเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงเพาะพันธุ์ให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมของตำรวจนอกจากเรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้ว

ตำรวจใช้กิจกรรมเกี่ยวกับนกรกรหัวจุกเพื่อชุมชนสัมพันธ์

ความเกี่ยวพันเรื่องนกรกรหัวจุกกับตำรวจไม่อาจปฏิเสธได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจที่มีภูมิลำเนาหรือปฏิบัติงานในภาคใต้ จะมีความสัมพันธ์มากกว่าตำรวจในภาคอื่น เรื่องนี้มีตัวอย่าง ปรากฏชัดเจนเช่น ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรคลอง จังหวัดภูเก็ตได้เป็นประธานจัดการแข่งขันร่วมกับชมรมนกรกรหัวจุกจังหวัดภูเก็ต ซึ่งจัดงานขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ โดยใช้ประชาชนเป็นแนวร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งได้สร้างกิจกรรมให้แก่ประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเลี้ยงนกรกรหัวจุกเพื่อการอนุรักษ์พันธุ์นกและสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การสร้างภาพพจน์ของ ตำรวจโดยใช้เวทีต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งทางผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ตได้กล่าวเน้นว่า สิ่งสำคัญที่

ได้จากการจัดงานแข่งขันคือการมีส่วนร่วมของประชาชนและทำกิจกรรมการกุศลเพื่อประโยชน์แก่สังคมร่วมกัน (ชยยศ พุกษารักษ์, 2553) ซึ่งเป็นงานหลักประเภทหนึ่งของตำรวจในเรื่องชุมชนสัมพันธ์

คำว่าชุมชนสัมพันธ์หมายถึง การติดต่อสื่อสารของหน่วยงานกับกลุ่มคน องค์กร หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับหน่วยงาน เพื่อสร้างความรู้จักคุ้นเคย และความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดี เกิดศรัทธาต่อหน่วยงาน รวมถึงการสนับสนุนกิจการของหน่วยงาน ซึ่งมีการแบ่งงานด้านชุมชนสัมพันธ์ออกเป็น 3 ประเภทคือ (1) การประชาสัมพันธ์ (public relation) (2) การให้บริการแก่ชุมชน (public service) และ (3) การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน (public participation) หรือที่เรียกกันว่า หลัก 3P (พงษ์พันธ์ ฉายาพันธุ์, 2555) ขณะที่ความหมายของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์หมายถึง งานที่ตำรวจได้กระทำเพื่อให้บริการหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนเกิดการรวมตัวกัน มีความสัมพันธ์ ผูกพันเกี่ยวข้องต่อกันร่วมมือประสานการปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ มีลักษณะการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการเพื่อให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความเข้าใจในปัญหาอันและกัน ตลอดจนร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชนหรือสังคมนั้น (Reunion, 2006) ซึ่งแนวคิดชุมชนสัมพันธ์นี้มีต้นกำเนิดมาจากเซอร์โรเบิร์ต พิล (Sir Robert Peel) ผู้ก่อตั้งตำรวจมหาดลอนดอนเจ้าของวลีที่กล่าวว่า “ตำรวจคือประชาชน ประชาชนคือตำรวจ” (the police are the public and

the public are the police) (Larrabee, 2007)

สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำองค์ความรู้และระบบการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ที่ปฏิบัติอยู่ในต่างประเทศเช่น ระบบ KOBAN ของประเทศญี่ปุ่น ระบบ Neighborhood Police Post ของประเทศสิงคโปร์ และระบบ Community Policing ของประเทศในแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกามาผสมผสานปรับใช้โดยให้มีรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย (พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์, 2555) ดังจะเห็นจากโครงการที่เกิดขึ้นมากมายเช่น โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการศูนย์ชุมชนของสถานีตำรวจนครบาลโชคชัย โครงการตำรวจลงแขกของเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดบุรีรัมย์หรือโครงการครูข้างรางรถไฟของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการตำรวจรถไฟ เป็นต้น

การจัดกิจกรรมด้านชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจที่มีความเกี่ยวข้องกับนครกรงหัวจุกได้รับผลตอบรับของกลุ่มคนส่วนมากเป็นไปในทิศทางที่ดี เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์รณรงค์

ประกาศ หรือกระตังหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ (Reunion, 2006; Larrabee, 2007; Bradford and Jonatan, 2009) ทั้งยังมีส่วนช่วยเกื้อหนุนให้สังคมเป็นไปในทางที่ถูกที่ควร เนื่องจากมีการให้ความรู้แก่เด็กเยาวชนในเรื่องการเลี้ยงดูนกกรงหัวจุกที่ถูกต้องซึ่งเป็นการกระทำที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีจิตใจเมตตา กรุณาต่อสัตว์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (ยงยศ พฤกษารักษ์, 2553) ซึ่งการที่เด็กและเยาวชนได้ซึมซับเรื่องเหล่านี้จัดว่าเป็นการพัฒนาเรื่องของ (1) กิจกรรม ส่งเสริมเฉพาะ และ (2) การสร้างเครือข่าย (Galloway and Lynn, 2008) โดยเป็นการส่งเสริมที่ทำให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากแหล่งอบายมุข เรื่องของการมั่วสุมยาเสพติดหรือสิ่งที่มีผิดกฎหมาย ต่าง ๆ ดังนั้นอาจกล่าวเปรียบได้ว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยใช้หลักป้องกันนำหลักปราบปรามบรรลุมรรคผลประสงคตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือเรียกได้ว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดประสิทธิผล (Plant and Scott, 2008; Larrabee, 2007; Reunion, 2006)

บรรณานุกรม

- พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์. 2555. ทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์. (ออนไลน์). จาก: http://www.csd.go.th/Dimensions_csd/Chapter%2004.pdf.
- ภาคภูมิ ฌ สงขลา. 2552. สืบสานเผ่าพงศ์นครกรงหัวจุก. กรุงเทพฯ: สยามธุรกิจการพิมพ์.
- ยงยศ พฤกษารักษ์. 2553. สก.ฉลง ภูเก็ตจัดแข่งนครกรงหัวจุก. (ออนไลน์). จาก: http://phuketpostnewsblogspot.com/2010/04/blog-post_03.html.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2535. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ. 2535. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 15 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2535.
- ศูนย์ข้อมูลกลางวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรม. 2554. แข่งขันนครกรงหัวจุก. (ออนไลน์). จาก: http://www.m-culture.in.th/moc_new/album/107813/แข่งขันกรงหัวจุก.
- สมาพันธ์ผู้เพาะเลี้ยงนครกรงหัวจุกแห่งประเทศไทย. 2552. วารสารสมาพันธ์ผู้เพาะเลี้ยงนครกรงหัวจุกแห่งประเทศไทย. 2(2552).

- สีฟ้า ละออง. 2554. การแพร่กระจายของนกปรอดหัวโขน (*Pycnonotusjocosus*) ในพื้นที่อนุรักษ์ ของ ประเทศไทย. ผลงานวิจัยและรายงานความก้าวหน้างานวิจัยประจำปี 2553. กลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่ากรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. กรุงเทพฯ.
- สุชาติ โชคคณาพิทักษ์และวิเชียร อดุลย์ประสาทร. ม.ป.ป. การขยายพันธุ์นกปรอดหัวโขน เคราแดงใน สภาพการเลี้ยงแบบขังกรง: การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 39. (ออนไลน์). จาก: <http://kucon.lib.ku.ac.th/Fulltext/ KC390 2032.pdf>.
- ส่วนคุ้มครองสัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า. 2555. การขออนุญาตเพาะพันธุ์สัตว์ป่า. กรุงเทพฯ.
- อารี พุ่มประไวกษ์ และสราวุฒิ ทองห้า. 2555. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษามูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดจาก กระบวนการเลี้ยงนกกรงหัวจุกในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- เอกชัย พลฤกษ์อำไพ. 2546. คู่มือนกกรงหัวจุก. ปัตตานี: สำนักพิมพ์ฐานเกษตรกรรม.
- ไอเอ็นเอ็น. 2556. ปทส.จับสัตว์ป่าคุ้มครองได้นกกรงหัวจุก 7 ตัว. (ออนไลน์). จาก: <http://news.sanook.com/1192189/>.
- Bradford, B. & Jonatan, J. 2009. Public Trust in Criminal Justice: A Review of the Research Literature in the United States. (Online). From: http://papers.ssrn.com/sol3 /cfdev/AbsByAuth.cfm? per_id=1159086.
- Galloway, C. & Lynn, M. 2008. Public relations and climate change impacts: Developing a collaborative response. (Online). From: http://www.prismjournal.org/fileadmin/Praxis/ Files/JournalFiles/Galloway_Lynn.pdf.
- Government of Western Australia. 2010. Animal Pest Alert: Red – whiskered Bulbul. (Online). From: http://www.agric.wa.gov.au/objtwr/imported_ ass ets/content/pw/ vp/bird/pest_alert_ red_ whiskered_ bulbul.pdf.
- Larrabee, A. K. 2007. Law Enforcement: Sir Robert Peel’s Concept of Community Policing in Today’s Society. (Online). From: <http://voices.yahoo.com/law-enforceme nt-sir-robert-peels-concept-community-638595.html?cat=17>.
- Linnebjerg, J. 2008. National Biological Information Infrastructure: *Pycnonotusjocosus* (bird). (Online). From: <http://www.issg.org/database/species/ecology.asp?si= 1230>.
- Plant, J & Scott, M. 2008. Effective Policing and Crime Prevention: A Problem - Oriented Guide for Mayors. (Online). From: <http://www.popcenter.org/library/ reading/pdfs/MayorsGuide.pdf>.
- Reunion, W. 2006. Ten Principles of Community - Police Relations. (Online). From: <http://www. rhymesworld.com/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/tenprinciplesofcommunitypolicerelations.doc>.
- Royal Forest Dept., Bangkok (Thailand). 2000. Natural Resources Conservation Office. National Park and Wildlife Research Div. Journal of Wildlife in Thailand 8(1) p. 58-62. (Online). From: <http:// anchan.lib.ku.ac.th/kukr/ handle /003 /19207>.